

[REDACTED]

[REDACTED]

v zložení Miroslav Ďuriš (predseda senátu), Ladislav Duditš a Libor Duřa (sudca spravodajca).

3. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovatelia vystupovali pred Okresným súdom Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní o určenie neplatnosti hlasovania a uplatnenia práva prehlasovaného vlastníka na strane žalovaných. Rozsudkom okresného súdu č. k. 12 C 166/2013-515 z 24. októbra 2017 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) okresný súd žalobu zamietol a sťažovateľom priznal nárok na náhradu trov konania.

4. Proti rozsudku okresného súdu podal žalobca odvolanie, o ktorom krajský súd rozhodol napadnutým rozsudkom tak, že potvrdil rozsudok okresného súdu vo výroku I o zamietnutí žaloby, zmenil rozsudok okresného súdu vo výroku II tak, že stranám sporu nepriznal náhradu trov konania a rovnako im nepriznal náhradu trov odvolacieho konania.

5. Sťažovatelia v ústavnej sťažnosti namietajú, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu ich v bode 1 označených práv s odôvodnením, že im nebola priznaná náhrada trov konania a napadnutý rozsudok krajského súdu nebol jasne, zrozumiteľne a riadne odôvodnený.

6. Krajský súd sa pri rozhodovaní o trovách konania riadil § 257 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), pričom sa odvolal na dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré bolo možné v prejednávanej veci uplatniť. Podľa názoru sťažovateľov ale krajský súd tieto dôvody „*žiadnym relevantným spôsobom nezdôvodnil, ani neoznačil, čím nie je zřejmé, čo odvolací súd považoval za tieto dôvody osobitného zreteľa. Práve naopak... odvolací súd žiadnym riadnym spôsobom neskúmal žalobcu, finančné či iné pomery, nakoľko v takom prípade by došiel k záveru, že žalobca, ako vysokoškolsky vzdelaná osoba... s titulom Ing., mal a stále má predpoklady na zabezpečenie si nadpriemerného príjmu.*“.

7. Sťažovatelia sa domnievajú, že napadnutý rozsudok je arbitrárny, nie je riadne odôvodnený, a tým je aj protiústavný. Krajský súd sa podľa názoru sťažovateľov

nevysporiadal so všetkými skutočnosťami, ktoré sťažovatelia uvádzali v priebehu súdneho konania, a skutkové závery vyplývajúce z vykonaného dokazovania sú zjavne arbitrárne. Na podporu svojich tvrdení sťažovatelia poukazujú na judikatúru ústavného súdu, podľa ktorej má účastník konania právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia (uznesenie sp. zn. II. ÚS 495/2015). Ďalej argumentujú rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Sžo 28/2013, v ktorom sa obdobne konštatuje, že *„súdne rozhodnutia musia byť odôvodnené a musia obsahovať odpovede súdu na všetky argumenty prednesené stranami, ktoré viedli k rozhodnutiu.“*

8. Na základe uvedených skutočností sťažovatelia navrhujú, aby ústavný súd nálezom rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, zrušil napadnutý rozsudok krajského súdu, vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie a priznal sťažovateľom primerané finančné zadosťučinenie v sume 1 € a náhradu trov konania.

II.

Relevantné ustanovenia právnych predpisov

9. Podľa čl. 127 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 413/2019 Z. z. (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

11. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd každý návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní návrhu ústavný súd zisťuje, či dôvody uvedené v § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie.

12. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

13. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

14. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

15. Ústavný súd pritom vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru opakovane judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97).

Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

16. Z obsahu ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovatelia vo vzťahu ku krajskému súdu namietajú neodôvodnenosť a arbitrárnosť napadnutého rozsudku a postupu predchádzajúceho jeho vydaniu. Ústavný súd sa pri predbežnom prerokovaní ústavnej sťažnosti sústredil na to, či ju nie je možné posúdiť ako zjavne neopodstatnenú v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

17. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (m. m. I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

18. Rozhodovanie o náhrade trov je súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže postupom, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

19. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

20. Ustanovenie § 257 CSP umožňuje súdu, aby v rámci svojho uváženia v medziach tohto zákonného ustanovenia nepriznal náhradu trov konania tomu účastníkovi, ktorému inak patrí ich náhrada. Dôvodom na použitie uvedeného ustanovenia môžu byť len okolnosti hodné osobitného zreteľa, ktoré Civilný sporový poriadok neuvádza ani exemplifikatívne, čo však neznamená, že tým vytvára priestor na voľnú úvahu súdu. Pri skúmaní, či existujú dôvody hodné osobitného zreteľa, treba prihliadnuť na osobné, zárobkové, majetkové a iné pomery účastníkov, procesný postoj účastníkov, a to na obidvoch stranách sporu, okolnosti, ktoré viedli k súdnemu uplatneniu nárokov, pričom hranice sudcovskej úvahy sú dané účelom právnej úpravy náhrady trov konania, ktorá jej nepriznanie úspešnému účastníkovi pripúšťa len ako výnimku zo všeobecného procesného princípu zodpovednosti za výsledok sporového konania.

21. Ústavný súd vo svojej judikatúre zdôrazňuje, že nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov ani preskúmať, či v konaní bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, ale je oprávnený posúdiť, či v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu ústavnoprávných princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy), a tým k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľov. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

22. Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku v relevantnej časti uviedol: *„V prejednávanej veci sú žalovaní úspešnou stranou sporu. Odvolací súd za dôvody hodné osobitného zreteľa pre nepriznanie náhrady trov konania úspešnej strane považuje okolnosti, ktoré viedli žalobcu k uplatneniu nároku (práva) na súde ako aj jeho majetkové pomery, po komplexnom posúdení všetkých okolností súdneho konania. V danom prípade zo spisu je nepochybne preukázané, že žalobca je v hmotnej situácii, kedy mu bol priznaný*

nárok na poskytnutie právnej pomoci ako to posúdilo Centrum právnej pomoci v Prešove vo svojom rozhodnutí z 28.09.2015 (č.l. 238 spisu) čo považuje odvolací súd za dôvod pre aplikáciu ustanovenia § 257 CSP. Zároveň odvolací súd bral do úvahy aj skutočnosť, že žalovaným s výnimkou ich zástupcu, teda Bytového družstva Prešov, trovy konania nevznikli, pričom u zástupcu vzhľadom na charakter jeho činnosti je dôvodné predpokladať, že takýmto rozhodnutím nedôjde k podstatnejšiemu zásahu do jeho majetkových práv a tento vzhľadom na charakter jeho podnikania a nebude takýmto rozhodnutím odvolacieho súdu neprimerane ukrátený na svojich majetkových právach. Vzhľadom na uvedené dôvody odvolací súd rozhodol o trovách celého konania tak, že náhradu trov konania stranám sporu nepriznal teda trovy prvoinštančného, ako aj odvolacieho konania aplikujúc ustanovenie § 257 CSP.“

23. Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi je zásadne výsadou týchto súdov, pri ktorej sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika náhrady trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade extrémneho vybočenia z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť najmä na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle. Tento záver sa vzťahuje zvlášť na rozhodovanie podľa § 257 CSP, použitie ktorého je výnimkou, pretože iba v prípade, že všeobecný súd dospeje k záveru, že v okolnostiach danej veci existujú dôvody osobitného zreteľa, nemusí náhradu trov konania priznať. Vymedzenie obsahu tohto právneho pojmu je úlohou všeobecných súdov, a to vždy so zreteľom na kontext v konkrétne posudzovanej veci. Vzhľadom na to ústavnému súdu neprináleží posudzovať existenciu dôvodov hodných osobitného zreteľa na aplikáciu daného ustanovenia, pretože ide o nezávislé diskrečné oprávnenie všeobecných súdov. Je však nutné poznamenať, že musí ísť o výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí všeobecného súdu riadne a presvedčivo odôvodnený.

24. Dôvodnosť aplikácie § 257 CSP je v danom prípade podľa názoru ústavného súdu odôvodnená ústavne konformným spôsobom (dostatočne a relevantne). Krajský súd

dostačujúco odôvodnil, prečo považoval dôvody, pre ktoré sťažovateľom nárok na náhradu trov konania nepriznal, za správne. Závery uvedené v citovanom odôvodnení napadnutého rozsudku krajského súdu nie sú podľa názoru ústavného súdu v rozpore s účelom a so zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania, keď rozoberá dôvody hodné osobitného zreteľa. Za také dôvody považuje jednak sociálnu situáciu žalobcu, ktorá viedla k priznaniu nároku na poskytnutie právnej pomoci Centrom právnej pomoci v Prešove (čomu vždy predchádza príslušný prieskum), a jednak samotné trovy konania, ktoré nevznikli žalovaným s výnimkou ich zástupcu (Bytové družstvo Prešov, a to priamo na základe zákonnej úpravy takého zastúpenia), u ktorého však nedôjde k podstatnejšiemu zásahu do jeho majetkových práv vzhľadom na charakter podnikania tohto subjektu. Tieto úvahy nemožno považovať za odporujúce v časti II citovaným článkom ústavy a dohovoru. Vzhľadom na uvedené nemožno dotknuté skutkové a právne závery označiť za nepreskúmateľné a svojvoľné, vybočujúce z rámca použitého zákonného ustanovenia (§ 257 CSP), preto ich ústavný súd nemá dôvod ani oprávnenie prehodnocovať, prípadne nahrádzať vlastnými závermi.

25. Vychádzajúc z prezentovanej premisy, ústavný súd dospel k záveru, že v danom prípade neexistujú skutočnosti, ktoré by po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie signalizovali možnosť vyslovenia porušenia označených práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu, preto ústavnú sťažnosť odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti.

26. Pre úplnosť ústavný súd dodáva, že sťažovatelia v ústavnej sťažnosti uviedli, že napadnutým rozsudkom krajského súdu bolo porušené aj ich základné právo vlastníť majetok v zmysle čl. 20 ods. 1 ústavy, ako aj právo pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, pretože v súlade s judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva sa ústavná ochrana týchto práv uplatňuje aj na majetok, vo vzťahu k nadobudnutiu ktorého existuje legitímna nádej na jeho nadobudnutie. O tento prípad ide podľa názoru sťažovateľov aj v ich prípade, pretože aj napriek splneniu zákonných podmienok na priznanie nároku na náhradu trov

konania, krajský súd dospel k opačnému záveru a navyše svoje rozhodnutie riadne neodôvodnil.

27. Porušenie týchto práv síce sťažovatelia spomínajú v ústavnej sťažnosti v časti týkajúcej sa skutkového stavu veci, ale v petite ústavnej sťažnosti aj v odôvodnení ústavnej sťažnosti venovanom ústavnoprávnej argumentácii chýba čo i len zmienka o porušení týchto práv sťažovateľov. K tomu ústavný súd uvádza, že v zmysle § 45 zákona o ústavnom súde je návrhom (sťažnosťou) viazaný. Citované ustanovenie pritom vo svojej judikatúre stabilne interpretuje ako viazanosť petitom sťažnosti (napr. IV. ÚS 106/2013, II. ÚS 643/2013, II. ÚS 256/2018, III. ÚS 131/2018). Vzhľadom na viazanosť ústavného súdu petitom ústavnej sťažnosti považuje namietané porušenie tých práv, ktoré sťažovatelia nepremietli do petitu ústavnej sťažnosti vo vzťahu ku konkrétnemu porušovateľovi, len za súčasť ich argumentácie.

28. S ohľadom na odmietnutie ústavnej sťažnosti sa ústavný súd ďalšími nárokmi sťažovateľov nezaoberal, keďže ich posudzovanie je viazané na konštatovanie porušenia práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. mája 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu